

HUTNICTWO METALI NIEŻELAZNYCH	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-89
	Miedź i stopy miedzi	0803-23
	Metoda określania	
	ilości zanieczyszczeń	
	powierzchni wewnętrznej rur	Grupa katalogowa 0359

BN-89/0803-23 (eqv CT CЭB 5730-86)

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest metoda określania ilości zanieczyszczeń powierzchni wewnętrznej rur z miedzi i stopów miedzi.

1.2. Zasada badania. Badanie polega na przepuszczeniu przez próbkę rury określonej ilości rozpuszczalnika organicznego, a następnie odparowaniu go i określeniu masy suchej pozostałości. Po określeniu masy suchej pozostałości, należy obliczyć ilość zanieczyszczeń na jednostkę powierzchni wewnętrznej lub długości rury.

1.3. Zakres stosowania przedmiotu normy. Metodę określania ilości zanieczyszczeń powierzchni wewnętrznej stosuje się dla rur włoskowatych z miedzi i stopów miedzi.

2. POBIERANIE I PRZYGOTOWANIE PRÓBEK

2.1. Liczba i sposób pobierania próbek. Jeżeli w normach przedmiotowych nie przewidziano inaczej, do badań należy pobrać 2 rury z partii (2 kręgi lub 2 rury w odcinkach prostych). Z każdej rury pobiera się po jednej próbce o długości 2500 ÷ 3000 mm.

2.2. Przygotowanie próbek do badań. Powierzchnię zewnętrzną próbek należy odtłuścić na długości około 300 mm od ich końców.

3. ODCZYNNIKI I APARATURA STOSOWANE DO BADAŃ

3.1. Odczynniki. Do badań należy stosować alternatywnie następujące odczynniki:

a) rozpuszczalniki organiczne o czystości cz.d.a.:
— trójchloroetylen (C_2HCl_3),
— czterochlorek węgla (CCl_4),

b) osuszacze:

— chlorek wapnia ($CaCl_2$),
— pięcioletek fosforu (P_2O_5).

3.2. Aparatura

a) Zlewka laboratoryjna pojemności 50 cm³.

b) Zlewka laboratoryjna lub parowniczką o pojemności 50 ÷ 100 cm³.

c) Naczynie z króćcem odciągowym i uszczelnia-czem.

d) Eksykator.

e) Suszarka laboratoryjna.

f) Waga laboratoryjna o dokładności ważenia 10⁻⁴ g.

g) Przyrządy pomiarowe do pomiaru długości z do-kładnością pomiaru do 1 mm.

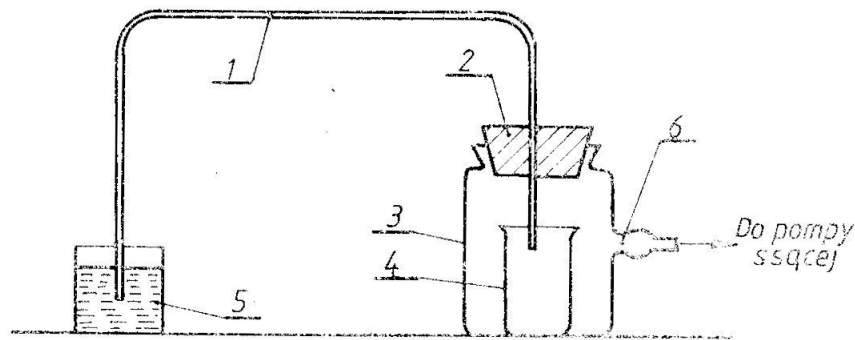
h) Pipeta z podziałką.

4. WYKONANIE BADANIA

4.1. Przygotowanie do badań. Części szklane aparatu-ry należy umyć, spłukać wodą destylowaną i wysu-szyć. Zlewkę do badań lub parowniczkę należy zwa-żyć. Wszystkie części połączyć wg schematu przedsta-wionego na rysunku.

Jeden koniec badanej próbki należy zanurzyć w zlew-ce laboratoryjnej zawierającej rozpuszczalnik organicz-ny do wysokości, na jaką została odtłuszczona powierz-chnia zewnętrzna próbki. Drugi koniec próbki należy zamocować przez połączenie uszczelniające w naczyniu z króćcem.

Zgłoszona przez Instytut Metali Nieżelaznych
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Metali Nieżelaznych dnia 12 maja 1989 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1990 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 11/1989, poz. 28)

Schemat aparatury

[BN-89/0803-23]

1 — badana próbka, 2 — połączenie uszczelniające, 3 — naczynie z króćcem odciągowym, 4 — zlewka lub parowniczką do badań, 5 — zlewka z rozpuszczalnikiem organicznym, 6 — króćce odciągowy do pompy próżniowej

4.2. Wykonanie badania

4.2.1. Określanie względnej ilości zanieczyszczeń.

Króćciec naczynia należy połączyć z pompą próżniową lub ssącą pompą wodną. Przez badaną próbkę należy przepuścić ilość rozpuszczalnika nie mniejszą niż 30 cm³. Ilość rozpuszczalnika może być zwiększona w zależności od średnicy wewnętrznej badanej rury. Zebrany w zlewce lub w parownicze rozpuszczalnik po przejściu przez badaną próbkę rury należy odparować na łaźni wodnej lub parowej pod digestorium w temperaturze wrzenia rozpuszczalnika. Należy zwrócić uwagę na konieczność uniknięcia rozpryskiwania rozpuszczalnika. Otrzymany osad należy poddać suszeniu w suszarce laboratoryjnej w temperaturze 100 ± 110°C w ciągu 10 min. Zlewkę lub parowniczkę z wysuszonym osadem należy chłodzić w eksykatorze do temperatury otoczenia w ciągu 30 min, wykorzystując w charakterze osuszacza powietrza chlorek wapnia (CaCl₂) lub pięciotlenek fosforu (P₂O₅). Ochłodzone naczynie z suchą pozostałością należy zważyć z dokładnością 10⁻⁴ g na wadze laboratoryjnej i uwzględniając określoną poprzednio masę naczynia do badań (zlewki lub parowniczkę) określić masę suchej pozostałości.

4.2.2. Określanie ilości zanieczyszczeń w ślepej próbce.

Za pomocą pipety przenieść do zlewki lub parowniczkę tę samą ilość rozpuszczalnika, która została przepuszczona przez badaną próbkę rury. Rozpuszczalnik należy odparować na łaźni wodnej pod digestorium w temperaturze wrzenia rozpuszczalnika. Należy zwrócić uwagę na konieczność uniknięcia rozpryskiwania rozpuszczalnika. Następnie należy określić masę suchej pozostałości z ślepej próby, stosując te same czynności, które zostały określone w 4.2.1.

5. OBLICZANIE WYNIKÓW

5.1. Masę suchej pozostałości m_1 , g oblicza się wg wzoru

$$m_1 = m_2 - m_3$$

w którym:

m_2 — masa naczynia z suchą pozostałością, g,

m_3 — masa naczynia bez suchej pozostałości, g.

5.2. Masę suchej pozostałości z próby ślepej m_4 , g, oblicza się wg wzoru

$$m_4 = m_5 - m_6$$

w którym:

m_5 — masa naczynia z suchą pozostałością z próby ślepej, g,

m_6 — masa naczynia bez suchej pozostałości, g.

5.3. Masę bezwzględną zanieczyszczeń m , g oblicza się wg wzoru

$$m = m_1 - m_4$$

w którym:

m_1 — masa suchej pozostałości, g,

m_4 — masa suchej pozostałości z próby ślepej, g.

5.4. Ilość zanieczyszczeń w gramach na 1 m² powierzchni wewnętrznej rury Δm_s oblicza się wg wzoru

$$\Delta m_s = \frac{m}{s}$$

w którym:

m — masa bezwzględna zanieczyszczeń, g,

s — pole powierzchni wewnętrznej badanej próbki rury, m².

5.5. Ilość zanieczyszczeń w gramach na 1 metr długości rury Δm_L oblicza się wg wzoru

$$\Delta m_L = \frac{m}{L}$$

w którym:

m — masa bezwzględna zanieczyszczeń, g,

L — długość badanej próbki rury, m.

6. PROTOKÓŁ BADANIA

W protokole badania należy podać

- oznaczenie badanego materiału,
- rodzaj użytego rozpuszczalnika,
- wymiary badanej próbki rury,
- masę bezwzględną zanieczyszczeń,
- ilość zanieczyszczeń na jednostkę powierzchni rury,
- ilość zanieczyszczeń na jednostkę długości rury.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Metali Nieżelaznych — Gliwice.

2. Normy zagraniczne i międzynarodowe
RWPG CT CЭB 5730-86 Трубки из меди и медно-цинковых сплавов. Метод определения загрязненности внутренней

ASTM B 360-76 Specification for Hard-Drawn Copper Capillary Tube for Restrictor Applications

3. Stopień zgodności z CT CЭB 5730-86 — norma zgodna z normą CT CЭB 5730-86.

4. Autor projektu normy — mgr inż. Andrzej Karbownik — Huta BĘDZIN.